

István Vas (1910)

VIA APPIA

Je mar Peter videl Jezusa na Vii Appii?

Koliko mojih otroških predstav: da je morda vendarle hodil ondi po beli cesti, v mesečini. In koliko dvomov in ugibanja. Nato preprosta razlaga: da je videl to, kar je videl od znotraj, in poistovetita se Genezaret pa Via Appia. Kajti tudi takrat ga je videl telesno in tudi takrat tisto telo, ki so ga imeli vsi tako radi, da je moralo vstati.

Quo vadis — kam greš?

Kam tu v Rimu? Zmerom sem razumel Petrovo pamet. Ni mu bilo težko uvideti, da mora vendarle umreti za Kristusa. Mar ni bilo dovolj? In potlej je začel razumeti, kakšen je začetni shod.

.

Kaj vse se je zgodilo na Vii Appii.

Popred in zatem. Saj je tu stalo tistih šeststo križev, na njih telesa sedemstotih sužnjev, križanih. Takrat Bog še ni sodeloval. V času republike. Niso umirali tako, kot križani za svojo vero, nezaščiteni, ne tako, kot če kdo ne ve preliti krvi, tega noče: bojevali so se divje in pogumno. Katera stvar je bila bolj brezupna? In katera močnejša? In katera pogumnejša? Za padle so se maščevali, čeprav ne kmalu: s topovi Aurore. In tisti, ki so zmagali? Bi mar potegnil mejo nad Vio Appio in pod njo, moj dragi Carcius? Da, da.

Križi na levi, križi na desni, po vsej Vii Appii.

Zgodaj je še bilo, zgodaj. V času republike. Takrat še ni bilo upanja. Takrat še ni bilo videti, da se bo Rim izrodil, ne, kaj je novo, kaj staro. Niso bili še prehudo dekadenci, in mislim, da je tudi mesto moglo biti bolj cvetoče kot današnji denarni svet, ki dva tisoč let po Jezusu še zmerom naslavlja na Mamona nove in nove neonske molitve ter se njemu na čast pomika po Via Veneto in po tesnih ulicah s starinarnami vse tja do najsvetejših mest. Toda njim ni bilo ne lepo ne dovolj. Zato so morali njihovi gospodje s križi zarobiti Vio Appio. In misliš, da njihovih križev ne varuje križ? Ali pa misliš, da od njih ni ostalo nobenega, ki bi bil

z drugimi tam pod Vio Appio? Ne, ti ne misliš tega.
 Ko bi bil tu, bi morebiti ti naredil razliko tod
 na Vii Appii in bi ločil jetra in ledvice od srca
 in bi povedal, katera je prava vera in kaj je pravi
 materializem.

Quo vadis, Domine?

Sándor Weöres (1913)

PADAJOČI Vzeli so mi čredo. Naj mar obžalujem? Nobenega dela nimam več,
SATURN nobene odgovornosti: v zavetišču življenje starca ni težko.
 Najprej so napodili duhovnika, rogateža, ki je bledel,
 z njegove deske, s katere je — neumnež! — vsak dan vzletal v nebo,
 in izbrali pametnejše duhovnike; pozneje kralja, nezaščitene
 zaščitnika, in sprejeli kralje z meči; nato modrijana,
 saj imamo dovolj učenjakov; nazadnje pesnika,
 čemu bi si jecljaje prešteval prste? na njegovo mesto rinejo
 pevci, ki po naročilu smotrno opevajo želje.

Tako stojim, obrnjen z obrazom k zidu, z zlomljeno pastirsko palico.
 Moja čreda se gnete pri koritu: koliko veselih, čisto novih
 lepot plava v njem! Gobec pri gobcu, gobec spodrine gobec
 — naj mar obžalujem? — nisem več poklican za to,
 vame zasadijo čekane, ko vidim: kaj bo iz pošastnega
 razmnoževanja, iz spraskane maternice, v požrešni
 omami, v naraščajoči hitrosti, iz morilskih žarkov,
 iz eksplozije, nastavljene pred vrata?

Ko da vlak po svojih
 tračnicah drvi v prepad, ki nima nasprotnega brega —
 naj mar obžalujem? — lahko, da ga zadnjo minuto ustavijo;
 ali pa gre proga tudi nad prepodom, le da sem slep;
 morebiti bo na robu brezna razprl krila in vzletel:
 to vedo oni, ne jaz. Njihova nesreča je, če niti oni ne vedo.
 Meni je že vseeno: moja pastirska palica se je zlomila,
 lahko je poležavati na slami, se spočiti
 od tisočletne utrujenosti. Ne vidijo me, njihove glave so v koritu,
 tudi jaz vidim samo njihove zadnjice in njihova plapolajoča ušesa.